

2. РАЦИОНАЛНИ ЧИСЛА

НИВО А ЗАДАЧИ ЗА ВСИЧКИ УЧЕНИЦИ

1 Запишете с рационални числа:

- а) наличност от 50 лв., дълг от 20 лв.;
- б) печалба от 200 лв., загуба от 100 лв.;
- в) повишаване на цената с 3 лв., намаляване на цената с 4 лв.;
- г) 30° над нулата, 10° под нулата.

2 Използвайте рационални числа в твърденията:

- а) Връх Мусала е на 2925 m над морското равнище.
- б) Връх Еверест е на 8848 m над морското равнище.
- в) Най-голямата дълбочина в Черно море е на 2211 m под морското равнище.
- г) Най-голямата дълбочина в Тихия океан е на 11034 m под морското равнище.

3 Върху квадратна мрежа начертайте числова права с 1 м. ед. = 1 деление и изобразете числата -8 ; -4 ; -2 ; -1 ; 0 ; 3 ; 5 .

4 Върху квадратна мрежа начертайте числова права и изобразете числата:

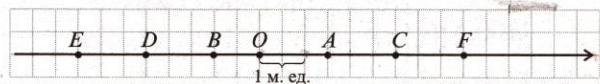
- а) 1 ; $\frac{1}{2}$; $-2\frac{1}{2}$; $\frac{5}{2}$; $-0,5$; $3\frac{1}{2}$; $-3\frac{1}{2}$ при 1 м. ед. = 2 деления;
- б) 1 ; $\frac{5}{3}$; $-\frac{5}{3}$; $1\frac{1}{3}$; $-1\frac{1}{3}$; $\frac{7}{3}$; $-2\frac{1}{3}$ при 1 м. ед. = 3 деления;
- в) 1 ; $\frac{1}{6}$; $-\frac{2}{3}$; $\frac{3}{2}$; $-\frac{1}{6}$; $\frac{1}{3}$; $-\frac{5}{6}$ при 1 м. ед., равна на общия знаменател на дробите.

5 Попълнете таблицата:

a	10		4	-4		2,5		$1\frac{1}{2}$	
$-a$		-2			3	-3		-1,2	$-\frac{3}{4}$

6 Върху квадратна мрежа начертайте координатна ос Ox (1 м. ед. = 1 деление) и намерете образите на точките $A(-3)$, $B(3)$, $C(-5)$, $D(7)$, $E(-6)$, $F(5)$.

7 Върху квадратна мрежа е начертана координатна ос Ox (1 м. ед. = 2 деление) и са изобразени точките A , B , C , D и F .

Определете координатите на тези точки.

8 Върху числова ос изобразете числата -7 ; -4 ; -2 ; 0 ; 3 ; 6 .

Между всяка от дадените двойки числа поставете верния знак " $>$ " или " $<$ ":

- а) -7 и 0 ; б) 3 и -2 ;
- в) 0 и -2 ; г) -4 и -2 ;
- д) -4 и 6 ; е) -2 и -7 .

9 Сравнете числата:

- а) -201 и 4 ; б) -32 и 0 ;
- в) 0 и -45 ; г) $-\frac{1}{3}$ и $\frac{1}{3}$;
- д) 20 и -20 ; е) -234 и -235 .

10 Сравнете числата и запишете резултата с помощта на знака " $<$ ":

- а) 10 и -5 ; б) -10 и -5 ;
- в) -1 и 0 ; г) 0 и -8 ;
- д) 5 и 2 ; е) -5 и -2 .

11 Напишете две числа, по-големи от:

- а) -10 ; б) -100 ; в) 0 ; г) $-\frac{1}{2}$.

- 12) Напишете две числа, по-малки от:
а) 0; б) -2; в) -10; г) -100.

- 13) Върху числова ос изобразете числата -9; -12; 1; 1,5; -3; -7; 2,5; 3 и ги подредете по големина, като започнете:
а) от най-малкото;
б) от най-голямото.

- 14) Изобразете върху числовата ос числата, които имат модул 5.

- 15) Напишете абсолютната стойност на числата
-8; -3; -1; $-\frac{1}{2}$; 0; 2,3; 3; 10.

- 16) Намерете $|2,3|$; $|\frac{1}{3}|$; $|4\frac{3}{5}|$; $|-10,6|$; $|100,5|$; $|-3\frac{2}{7}|$.

- 17) Намерете $|x|$, ако
 $x = -9$; $-3,5$; 0 ; $\frac{1}{5}$; $5\frac{2}{3}$.

- 18) Намерете числата x , за които:
а) $|x| = 4$; б) $|x| = 7$;
в) $|x| = 0$; г) $|x| = -1$.

- 19) Попълнете таблицата:

a	0	-1	$\frac{1}{2}$	$-\frac{2}{3}$	2,8	-3,5	$4\frac{1}{3}$	$-4\frac{1}{3}$
$ a $								

- 20) Попълнете таблицата:

a	$-\frac{1}{3}$	0	$\frac{2}{5}$	-4,2	-1,8	$3\frac{1}{3}$	-100
$-a$							
$ -a $							

Пресметнете:

- 21) а) $|-4| + |-2| + |7|$;
б) $|-3| - |-2| - |-1|$;

в) $|\frac{1}{4}| - |\frac{3}{4}| + |\frac{1}{2}|$;

г) $|\frac{1}{6}| + |\frac{1}{3}| - |\frac{1}{2}|$.

- 22) а) $(+7) + (+4)$; $(+12) + (+8)$;
 $(+21) + (+22)$; $(+100) + (+25)$;

б) $(+0,1) + (+0,2)$; $(+0,2) + (+0,03)$;
 $(+0,05) + (+0,6)$; $(+2,3) + (+5,8)$;

в) $(+\frac{1}{2}) + (+\frac{5}{2})$; $(+\frac{3}{5}) + (+\frac{4}{5})$;

$(+\frac{8}{9}) + (+\frac{5}{18})$; $(+\frac{1}{2}) + (+\frac{1}{5})$;

г) $(+1\frac{1}{2}) + (+2)$; $(+3\frac{1}{3}) + (+2\frac{2}{3})$;

$(+4\frac{1}{5}) + (+5\frac{1}{4})$; $(+6\frac{2}{3}) + (+2\frac{4}{9})$.

- 23) а) $(-4) + (-1)$; $(-11) + (-5)$;
 $(-25) + (-12)$; $(-210) + (-100)$;

б) $(-0,1) + (-0,01)$; $(-2,3) + (-2,03)$;
 $(-10,5) + (-1,2)$; $(-11,3) + (-21,8)$;

в) $(-\frac{3}{11}) + (-\frac{5}{11})$; $(-\frac{8}{13}) + (-\frac{9}{13})$;

$(-\frac{1}{7}) + (-\frac{1}{2})$; $(-\frac{3}{8}) + (-\frac{5}{6})$;

г) $(-2\frac{1}{5}) + (-\frac{2}{5})$; $(-2\frac{1}{3}) + (-\frac{2}{3})$;

$(-3\frac{7}{8}) + (-1\frac{3}{8})$; $(-10\frac{1}{9}) + (-9\frac{5}{6})$.

- 24) а) $(+25) + (-5)$; $(+100) + (-200)$;
 $(-35) + (+135)$; $(-68) + (+25)$;

б) $(+0,6) + (-0,3)$; $(+1,2) + (-2,1)$;
 $(-10,5) + (+0,6)$; $(-3,4) + (+4,3)$;

в) $(-\frac{4}{5}) + (+\frac{1}{5})$; $(-\frac{5}{7}) + (+\frac{6}{7})$;

$(+\frac{10}{21}) + (-\frac{4}{7})$; $(+\frac{21}{24}) + (-\frac{3}{32})$;

г) $(+2\frac{2}{5}) + (-\frac{1}{5})$; $(-7\frac{2}{3}) + (+5\frac{1}{3})$;

$(+8\frac{11}{12}) + (-1\frac{5}{6})$; $(-9\frac{1}{2}) + (+2\frac{1}{3})$.

25 Пресметнете стойността на израза

$$A = x + (-10), \text{ ако:}$$

а) $x = +12,8$; б) $x = -100,5$;

в) $x = +\frac{7}{10}$; г) $x = -\frac{7}{10}$.

26 Пресметнете стойността на израза

$$A = x + y, \text{ ако:}$$

а) $x = +2, y = +5$; б) $x = +\frac{1}{3}, y = -\frac{1}{3}$;

в) $x = +\frac{1}{5}, y = -\frac{3}{5}$; г) $x = -1\frac{1}{2}, y = +\frac{3}{2}$.

Извършете събирането:

27 а) $(+4) + (+3) + (+5)$;

$$(-7) + (-8) + (-9)$$
;

б) $(-12) + (+3) + (+8)$;

$$(-13) + (-8) + (+7)$$
;

в) $(-0,7) + (-13) + (-2,3)$;

$$(-1,2) + (-0,03) + (-7)$$
;

г) $(-7,8) + (-2,4) + (+3,2)$;

$$(-5,6) + (+8) + (-3,4)$$
;

28 а) $+5 - (+3)$; $-4 - (+2)$;

$$-6 - (-3)$$
; $+8 - (-2)$;

б) $-2,3 - (+3,4)$; $-7,6 - (-2,4)$;

$$-4,3 - (+1,2)$$
; $+8,5 - (+15,6)$.

29 а) $\frac{1}{3} - \left(+\frac{2}{3}\right)$; $-\frac{3}{7} - \left(+\frac{2}{7}\right)$;

$$-\frac{8}{9} - \left(-\frac{4}{9}\right)$$
; $\frac{1}{11} - \left(+\frac{5}{11}\right)$;

б) $-5\frac{1}{3} - \left(+2\frac{1}{3}\right)$; $-3\frac{1}{4} - \left(+7\frac{1}{4}\right)$;

$$-8\frac{1}{7} - \left(-2\frac{1}{7}\right)$$
; $7\frac{3}{5} - \left(+8\frac{4}{5}\right)$.

30 Разкрийте скобите и пресметнете:

а) $-0,2 - (+0,03)$; $-3,4 - (-2,25)$;

$$6,8 - (-3,12)$$
; $-0,9 - (+5,6)$;

б) $\frac{2}{7} - \left(+\frac{3}{4}\right)$; $-\frac{1}{5} - \left(+\frac{2}{3}\right)$;

$$-\frac{3}{7} - \left(-\frac{1}{2}\right)$$
; $-\frac{2}{9} - \left(+\frac{1}{3}\right)$.

31 Пресметнете:

а) $7 - 2$; $-2 + 7$;

$$10 - 1$$
; $-1 + 10$;

б) $-7 - 5$; $-7 - 9$;

$$-5 - 4$$
; $-11 - 9$;

в) $-7 + 3$; $4 - 8$;

$$-5 + 18$$
; $9 - 5$;

г) $-5,3 + 8$; $-7 + 3,6$;

$$-4,7 - 2,2$$
; $-8,5 + 9,7$.

32 Разкрийте скобите и пресметнете:

а) $5 + (-3) + (+4)$;

$$-1 + (-7) - (+8)$$
;

б) $-7 - (-2) - (+4)$;

$$8 - (+10) - (-7)$$
;

в) $-2 - (-4) + (-7) - (-3)$;

$$-8 + (-2) - (+3) - (-6)$$
;

г) $-10 + (-13) - (-9) - (-13) + (-1)$;

$$-7 + (-3,5) - (-0,5) - (+2) + (-3)$$
.

Пресметнете алгебричния сбор:

33 а) $5 - 8 + 7 - 4$;

$$3 - 12 + 7 - 4$$
;

б) $7 - 2 - 5 + 4$;

$$-7 + 11 - 3 - 5$$
;

в) $9 - 14 - 8 + 5 + 7$;

$$13 - 18 - 5 - 7 + 12$$
;

г) $7 - 12 + 3 - 5 - 6$;

$$14 - 12 - 37 + 25 + 11$$
.

34 а) $-5,6 + 3,8 + 7,2 - 4,3$;

$$-3,7 - 2,3 + 4,5 + 6$$
;

б) $-7,12 + 3,18 - 5,22 + 5,16$;

$$3,18 - 5,6 - 7,4 + 5,72$$
;

в) $15 - 3\frac{1}{3} - 18 + 7\frac{2}{3}$;

$$12,9 - 5\frac{2}{7} + 8\frac{1}{7} - 3,9$$
;

г) $-3,2 + 5,4 - 7,3 - 2,5 + 3,1$;

$$-5,6 + 7,2 - 3,4 + 1,3 - 2,1$$
.

35) Намерете x , ако:

- а) $x + 8 = -5$; $x + 3,6 = -7,8$;
 б) $1 + x = -9$; $9 + x = -1$;
 в) $x - 7 = -3$; $x - 2,5 = -3,4$;
 г) $8 - x = -4$; $5,6 - x = -7$.

36) Попълнете празните квадратчета с числа така, че да получите магически квадрати.

а)

		-9
-8	-6	-4

б)

		-3
		2
3		1

в)

		-0,2
	0,1	0,3
0,4		

г)

-3,6		
-3,5	-3,7	
		-3,8

37) Пресметнете стойността на израза

$A = -5 - x$, ако:

- а) $x = 12$;   б) $x = -3$;
 в) $x = -5,2$;   г) $x = -7\frac{1}{3}$.

38) Пресметнете стойността на израза

$A = 2,7 - x$, ако:

- а) $x = 5,9$;   б) $x = -3,4$;
 в) $x = -1,5$;   г) $x = 2,7$.

39) Пресметнете стойността на израза

$A = |x| - x$, ако:

- а) $x = -3,5$;   б) $x = -\frac{2}{7}$;
 в) $x = 1\frac{3}{11}$;   г) $x = -12\frac{1}{3}$.

40) Пресметнете стойността на израза

$A = x - y$, ако:

- а) $x = 5$, $y = 8$;
 б) $x = -2$, $y = 7$;
 в) $x = -3,2$, $y = -5,1$;
 г) $x = -2\frac{1}{3}$, $y = -7\frac{2}{3}$.

41) Разкрийте скобите и пресметнете:

- а) $27 - (15 + 7\frac{1}{3} + 27)$;
 б) $18 - 19\frac{2}{3} - (13 + 5\frac{1}{3} + 4,8)$;
 в) $7,2 - 3\frac{1}{3} - (9,2 - 8\frac{1}{3} + 13)$;
 г) $-15,6 + 2\frac{3}{7} - (-4,6 + 15 - 2\frac{1}{7})$.

Извършете умножението:

- 42) а) $5 \cdot (-3)$; $4 \cdot (-4)$;
           $10 \cdot (-8)$; $11 \cdot (-5)$;
 б) $-7 \cdot (-2)$; $-8 \cdot (-1)$;
           $-5 \cdot (-7)$; $-3 \cdot (-6)$;
 в) $-5 \cdot (-0,2)$; $-3 \cdot \frac{1}{3}$;
           $-7 \cdot (-2\frac{1}{7})$; $-6 \cdot \frac{5}{6}$;
 г) $-11 \cdot 2$; $-2,5 \cdot (-4)$;
           $-\frac{2}{3} \cdot 9$; $-3 \cdot (-1\frac{1}{3})$.

- 43) а) $-0,2 \cdot 0,3$; $-0,4 \cdot (-1,2)$;
           $-0,3 \cdot (-\frac{2}{3})$; $-4,5 \cdot \frac{2}{9}$;
 б) $-\frac{2}{3} \cdot \frac{3}{5}$; $-\frac{3}{4} \cdot (-\frac{2}{9})$;
           $-\frac{5}{8} \cdot (-\frac{4}{5})$; $-\frac{3}{7} \cdot (-\frac{2}{3})$;
 в) $0,3 \cdot (-\frac{2}{3})$; $1,5 \cdot (-\frac{4}{5})$;
           $-1,4 \cdot (-1\frac{1}{2})$; $-2,1 \cdot (-1\frac{2}{7})$;
 г) $-2\frac{1}{5} \cdot (-1\frac{4}{11})$; $-3\frac{1}{3} \cdot (-2\frac{2}{5})$;
           $5\frac{1}{4} \cdot (-1\frac{1}{7})$; $-5\frac{1}{9} \cdot 1\frac{1}{23}$.

- 44) а) $5 \cdot (-3) \cdot 4$;
           $-2 \cdot (-7) \cdot (-3)$;
           $4 \cdot (-2,5) \cdot (-0,3)$;
           $-\frac{2}{3} \cdot (-\frac{3}{4}) \cdot (-\frac{4}{5})$;

$$\begin{aligned} \text{б) } & 5 \cdot \left(-\frac{2}{5}\right) \cdot (-1,3); \\ & -3 \cdot \left(-\frac{2}{3}\right) \cdot (-12); \\ & -\frac{3}{4} \cdot \frac{2}{9} \cdot \left(-\frac{3}{5}\right); \\ & -0,2 \cdot 0,3 \cdot (-100); \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{в) } & 2\frac{1}{3} \cdot \left(-1\frac{2}{7}\right) \cdot (-5); \\ & -4\frac{1}{3} \cdot \left(-1\frac{2}{13}\right) \cdot (-2); \\ & -5\frac{1}{3} \cdot (-4) \cdot \left(-1\frac{1}{8}\right); \\ & -1\frac{1}{3} \cdot \left(-1\frac{1}{4}\right) \cdot 1\frac{1}{5}. \end{aligned}$$

45 Намерете числената стойност на израза

$$A = 5 \cdot x, \text{ ако:}$$

а) $x = -2$;   б) $x = -1,4$;

в) $x = -\frac{2}{5}$;   г) $x = -1\frac{3}{10}$.

46 Пресметнете:

а) $5 \cdot (-4) + 8$;
 $-3 \cdot 2 - 5$;
 $-7 \cdot (-2) - 15$;
 $-5 \cdot 4 + 30$;

б) $5 + 7 \cdot (-2)$;
 $-8 - 3 \cdot (-4)$;
 $-11 - 5 \cdot (-1)$;
 $13 - 8 \cdot 9$;

в) $5 \cdot (-2) + 3 \cdot (-7)$;
 $4 \cdot (-3) - 5 \cdot (-1)$;
 $-7 \cdot (-4) + 3 \cdot (-3)$;
 $-9 \cdot (-2) - 4 \cdot (-5)$.

47 Пресметнете стойността на израза

$$A = 3 - 2 \cdot x, \text{ ако:}$$

а) $x = 5$;   б) $x = -6$;

в) $x = 1,5$;   г) $x = -1,5$.

Извършете делението:

48 а) $-12 : 3$; $-18 : 2$;
 $-25 : 5$; $-27 : 9$;

б) $16 : (-4)$; $24 : (-8)$;

$63 : (-3)$; $18 : (-9)$;

в) $-22 : (-2)$; $-45 : (-9)$;

$-72 : (-8)$; $-6 : (-2)$;

г) $5 : (-2)$; $-10 : (-4)$;

$-7 : 2$; $-21 : (-3)$.

49 а) $-15,6 : 2$; $-8,4 : 3$;

$-7,5 : 5$; $-2,5 : 0,5$;

б) $-2,4 : (-0,2)$; $-3,6 : (-6)$;

$-4 : (-0,5)$; $-2 : (-4)$;

в) $-2 : \frac{1}{3}$; $-15 : \frac{3}{5}$;

$-7 : \left(-\frac{7}{8}\right)$; $-5 : \left(-\frac{5}{9}\right)$;

г) $-\frac{3}{4} : \left(-\frac{3}{5}\right)$; $-\frac{7}{8} : (-7)$;

$-\frac{5}{9} : (-5)$; $-2\frac{1}{3} : \left(-1\frac{1}{6}\right)$.

50 Намерете числената стойност на израза

$$A = x : 2, \text{ ако:}$$

а) $x = -18$;   б) $x = -\frac{1}{2}$;

в) $x = -3,6$;   г) $x = -3\frac{1}{3}$.

51 Пресметнете:

а) $-12 : 3 + 6$;
 $-18 : 2 - 5$;
 $16 : (-4) - 7$;
 $-18 : (-3) - 11$;

б) $5 + 12 : (-6)$;
 $-18 - 14 : 7$;
 $-25 + 21 : (-3)$;
 $-17 - 16 : (-2)$;

в) $18 : (-9) + 21 : (-7)$;
 $45 : (-3) - 72 : (-4)$;
 $-18 : (-2) - 14 : (-3)$;
 $-27 : 3 + 36 : (-6)$.

52 Намерете числената стойност на израза

$$A = x : 3 - 5, \text{ ако:}$$

а) $x = -12$;   б) $x = -6,3$;
 в) $x = -0,3$;   г) $x = -\frac{3}{5}$.

53) Намерете x , ако:

а) $-5 \cdot x = -35$; $-3 \cdot x = 12,6$;
 б) $x : (-5) = 1,4$; $x : (-1,2) = -7$;
 в) $18,6 : x = -3$; $-14,5 : x = -0,5$.

Пресметнете:

54) а) $-2\frac{1}{3} \cdot 3 - 8$; $-3\frac{1}{7} \cdot \frac{7}{11} + 5$;
 б) $-4 : \frac{1}{3} - 2,6$; $-5 : \frac{1}{3} + 7,8$;
 в) $-2\frac{1}{5} : 1,1 - 4$; $-3 : \frac{1}{3} + 5$;
 г) $-2,3 : \frac{1}{6} + 3$; $-5,7 : \frac{1}{4} - 3,5$.

55) а) $7 \cdot (-2) + 3 \cdot (-4)$;
 $5 \cdot (-1,2) + 4 \cdot (-2,5)$;

б) $5 \cdot \left(-1\frac{3}{5}\right) + 7 \cdot \left(-2\frac{1}{7}\right)$;
 $3 \cdot \left(-5\frac{1}{3}\right) + 2 \cdot (-3,5)$;

в) $3\frac{1}{3} \cdot \left(-2\frac{2}{5}\right) + 7 \cdot \left(-\frac{1}{3}\right)$;
 $-2\frac{1}{3} \cdot 1\frac{2}{7} + 3 \cdot \left(-\frac{1}{3}\right)$;

г) $-4\frac{1}{3} : 2\frac{1}{6} + 5 \cdot \left(-2\frac{1}{5}\right)$;
 $-2\frac{2}{7} \cdot 2\frac{5}{8} + 3 \cdot \left(-\frac{1}{4}\right)$.

56) Намерете числената стойност на израза $A = -2 \cdot x + 3$, ако:

а) $x = 5$;   б) $x = 3,7$;
 в) $x = 5\frac{1}{3}$;   г) $x = -4,3$.

57) Намерете числената стойност на израза $A = x : 3 - 5$, ако:

а) $x = -18$;   б) $x = 6$;
 в) $x = -6,3$;   г) $x = \frac{6}{7}$.

58) Намерете числената стойност на израза $A = -x : 2 + 7$, ако:

а) $x = 20$;   б) $x = -7$;
 в) $x = 1,8$;   г) $x = 3\frac{1}{3}$.

59) Намерете числената стойност на израза $A = 4 : x - 5$, ако:

а) $x = -2$;   б) $x = \frac{1}{3}$;
 в) $x = 0,2$;   г) $x = -1\frac{1}{3}$.

60) Намерете числената стойност на израза $A = 3 - 2 : x$, ако:

а) $x = \frac{2}{7}$;   б) $x = 0,4$;
 в) $x = 2\frac{2}{3}$;   г) $x = -1$.

61) Намерете x , ако:

а) $x - 4 = -5 : \frac{1}{2} - 3$;
 $x + 6 = -6 : \frac{1}{3} + 5$;

б) $2 \cdot x + 4 = -8 : 2 - 7$;
 $2 \cdot x + 5 = -6 : 2 - 7$;

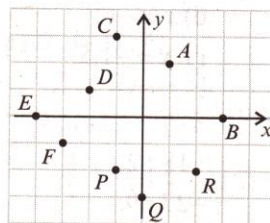
в) $2 \cdot x - 4 = -8 : 2 - 5$;
 $2 \cdot x + 8 = -6 : 2 - 5$;

г) $x : 3 - 5 = 8 \cdot (-2) + 5$;
 $x : 2 - 7 = 8 \cdot (-3) - 5$.

62) Намислих едно число. Умножих го със 7. Към полученото число прибавих 18 и получих (-59) . Кое число съм намислил?

63) Намислих едно число. Разделих го с 3. От полученото число извадих 29 и получих (-62) . Кое число съм намислил?

64) Начертана е правоъгълна координатна система Oxy . Намерете координатите на дадените точки $A, B, C, D, E, F, P, Q, R$ и попълнете таблицата:

	абсциса x	ордината y	(x, y)
A			
B			
C			
D			
E			
F			
P			
Q			
R			

- 65) В кой квадрант се намира всяка от точките $A(-3; -1)$, $B(-1; 7)$, $C(-10; -100)$, $D(11; 1000)$, $E(10; -99)$?
- 66) Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система (1 м. ед. = 1 деление) и постройте точки с координати:
а) абсциса $x = 3$, ордината $y = 2$;
б) абсциса $x = -2$, ордината $y = 3$;
в) абсциса $x = -4$, ордината $y = -2$;
г) абсциса $x = 3$, ордината $y = -3$.
- 67) Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система (1 м. ед. = 1 деление) и изобразете точките:
а) $A(2; 0)$, $B(0; 2)$, $C(-2; 0)$, $D(0; -2)$;
б) $M(3; 3)$, $N(-3; 3)$, $P(-3; -3)$, $Q(3; -3)$.
Съединете последователно точките P , N , O , M , Q . Каква фигура получавате?
- 68) Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система Oxy . Означете точките $A(2; 3)$, $B(-2; 3)$, $C(-2; -3)$, $D(2; -3)$. Намерете двойките точки, които са:
а) симетрични относно оста Ox ;
б) симетрични относно оста Oy .
- 69) Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система Oxy . Означете точката $M(-4; -2)$.
а) Намерете точките
 N – симетрична на M относно Oy ,
 P – симетрична на N относно Ox ,
 Q – симетрична на P относно Oy .
- б) Намерете периметъра и лицето на фигурата $MNPQ$ (1 м. ед. = 1 деление).
- 70) Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система Oxy . Означете точките $A(3; 0)$, $B(0; 3)$, $C(-3; 0)$, $D(0; -3)$. Намерете двойките точки, симетрични относно началото O на координатната система.
- 71) Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система. Намерете лицето и обиколката на четириъгълника $ABCD$, ако:
а) $A(-4; -2)$, $B(2; -2)$, $C(2; 3)$ и $D(-4; 3)$;
б) $A(-2; -4)$, $B(4; -4)$, $C(4; -1)$ и $D(-2; -1)$;
в) $A(1; -3)$, $B(5; -3)$, $C(5; 5)$ и $D(1; 5)$;
г) $A(-1; 1)$, $B(6; 1)$, $C(6; 5)$ и $D(-1; 5)$.
- 72) Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система. Намерете лицето на четириъгълника $ABCD$, ако:
а) $A(-3; -2)$, $B(5; -2)$, $C(1; 3)$ и $D(-3; 3)$;
б) $A(-3; -2)$, $B(5; -2)$, $C(5; 4)$ и $D(1; 4)$;
в) $A(-4; -3)$, $B(2; -3)$, $C(2; 2)$ и $D(-4; 4)$;
г) $A(-2; -2)$, $B(3; -6)$, $C(3; 3)$ и $D(-2; 3)$.
- 73) Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система. Намерете лицето на четириъгълника $ABCD$, ако:
а) $A(-5; -2)$, $B(4; -2)$, $C(2; 2)$ и $D(-2; 2)$;
б) $A(-2; -2)$, $B(1; -2)$, $C(5; 3)$ и $D(-4; 3)$;
в) $A(2; -6)$, $B(2; 5)$, $C(-3; -1)$ и $D(-3; -4)$;
г) $A(-4; -4)$, $B(2; 0)$, $C(2; 2)$ и $D(-4; 4)$.
- 74) Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система. Намерете лицето на четириъгълника $ABCD$, ако:
а) $A(-3; -2)$, $B(2; -2)$, $C(6; 3)$ и $D(1; 3)$;
б) $A(1; -2)$, $B(7; -2)$, $C(4; 2)$ и $D(-2; 2)$;
в) $A(-4; -2)$, $B(2; -5)$, $C(2; 1)$ и $D(-4; 4)$;
г) $A(-4; -5)$, $B(3; 3)$, $C(3; 7)$ и $D(-4; -1)$.

НИВО Б ЗАДАЧИ ЗА ОТЛИЧНА ПОДГОТОВКА

75 Начертайте числова права с 1 м. ед. = 2 см. Намерете образите на числата

$$\frac{1}{4}; -\frac{1}{2}; -\frac{3}{4}; 2\frac{1}{2}; -2\frac{1}{4}; -\frac{11}{4}; \frac{13}{4}.$$

76 Запишете по два начина противоположното на всяко от числата

$$-10; -1; -\frac{1}{3}; -\frac{7}{8}; -1\frac{1}{2}; -20\frac{3}{4}.$$

77 Върху квадратна мрежа начертайте координатна ос Ox (1 м. ед. = 1 деление). Изобразете:

- а) целите отрицателни числа, които са разположени "надясно" от числото $-7\frac{1}{2}$;
б) целите едноцифрени числа, които са разположени "наляво" от числото 5.

78 Върху квадратна мрежа начертайте координатна ос Ox (1 м. ед. = 1 деление). Намерете образите на точките $A(-5)$, $B(-2)$, $C(3)$ и $D(7)$ и дължините на отсечките AB , BC , AD и BD .

79 Напишете всички цели числа, които са:

- а) положителни и по-малки от 8,3;
б) отрицателни и по-големи от -7,2;
в) по-големи от -10 и по-малки от -2;
г) по-големи от -10,1 и по-малки от 4,2.

80 Подредете числата по големина, като започнете от най-малкото:

- а) $-\frac{1}{3}$; $\frac{5}{6}$; -1; 0; $-\frac{1}{2}$; $\frac{2}{3}$;
б) $\frac{1}{4}$; $-\frac{1}{2}$; $-\frac{3}{4}$; $\frac{5}{8}$; $\frac{7}{8}$; 0;
в) $\frac{2}{15}$; $-\frac{4}{5}$; $-\frac{1}{3}$; $\frac{7}{15}$; 1; -1;
г) $-\frac{7}{12}$; $\frac{2}{3}$; $-\frac{3}{4}$; 0; -5; $\frac{1}{3}$.

81 Ако $x \in \{-5; 2; -3\frac{1}{2}; 2,3; -10; 1\}$, намерете за кои стойности на x е вярно:

- а) $x < 1$; б) $x > -4$;
в) $-4 < x < 1$; г) $-10 < x < 2$.

82 Кое число е по-голямо:

- а) $|10|$ или 10; б) $|6|$ или -6;
в) 7 или $|7|$; г) -4 или $|-4|$?

83 Дадени са числата

5; -10; -8,5; 0,5; 2,8; -3,4; -7,12; 11.
Кои от тях имат модул:

- а) по-малък от 5; б) по-голям от 3;
в) по-голям от 7; г) по-малък от 9?

84 Пресметнете:

а) $|-2| \cdot \left| -\frac{1}{2} \right| + |15-5|$;

$$\left| \frac{1}{3} \right| \cdot |-3| + |5-15|$$
;

б) $|-8| : |-1| + |-15 : 3|$;
 $|-18 : (-2)| - |-4| : |-2|$;

в) $|10| : |-5| + |6| \cdot |-2|$;

$$|-8| : \left| -\frac{1}{2} \right| - |-1| : \left| -\frac{1}{3} \right|$$
;

г) $\left| 1-2 \cdot \frac{1}{2} \right| + |-7| \cdot \left| -\frac{1}{7} \right|$;

$$|-9| : \left| -\frac{1}{3} \right| - \left| 5-3 \cdot \frac{1}{3} \right|.$$

85 Пресметнете:

а) $\left| -24\frac{1}{2} \right| - \left| -7\frac{1}{3} \right| : \left| \frac{1}{3} \right|$;

$$\left| -11\frac{2}{3} \right| \cdot \left| \frac{3}{7} \right| + \left| -3\frac{1}{3} \right|$$
;

б) $\left| 3-\frac{2}{3} \right| - \left| -2\frac{1}{3} \right| \cdot \left| \frac{3}{5} \right|$;

$$\left| 2+5 : \frac{1}{2} \right| - \left| 6 \right| \cdot \left| -\frac{1}{3} \right|$$
;

в) $\left| -\frac{3}{8} \right| \cdot |-8| + \left| 1+6 \cdot \frac{1}{3} \right|$;

$$\left| 2\frac{1}{3} \right| : \left| -\frac{7}{9} \right| - \left| -4\frac{1}{5} \right| \cdot \left| -\frac{5}{7} \right|$$
;

г) $\frac{2 \cdot |-3| - |-8| : 2}{|-9| - |-8| + |-1|}$;

$$\frac{5 \cdot |-2| + |-1| \cdot |-8|}{8 : |-2| - 6 : |-3|}$$

86 Пресметнете стойността на израза:

а) $A = |x| \cdot 2 - |x|$

за $x = -2; -\frac{3}{8}; -3,5; -4\frac{1}{3};$

б) $B = |x| + |x| : 3$

за $x = -3; -\frac{6}{7}; -4,2; -3\frac{3}{5};$

в) $C = |x| : 5 + 5 \cdot |y| - |-2|$

за $x = -2\frac{1}{2}, y = \frac{2}{5};$

г) $D = \frac{1}{13} \cdot |x| \cdot |y| + |x| : |y|$

за $x = -6\frac{1}{2}, y = -13.$

87 Изобразете върху числовата ос числата x , за които:

а) $|x| = 4;$

б) $|x| < 4$ и x са цели положителни числа;

в) $|x| < 4$ и x са цели отрицателни числа;

г) $|x| < 4$ и x са цели числа.

88 Намерете целите едноцифрени числа, за които $|x| > 4.$

89 Пресметнете стойността на израза

$A = (-9) + (-x)$, ако:

а) $x = 0,01;$ б) $x = -0,01;$

в) $x = -\frac{5}{6};$ г) $x = -3\frac{1}{3}.$

90 Извършете събирането:

а) $\left(-\frac{1}{3}\right) + \left(-\frac{2}{5}\right) + \left(-\frac{7}{15}\right);$

$\left(-\frac{1}{2}\right) + \left(-\frac{2}{3}\right) + \left(-\frac{5}{7}\right);$

б) $\left(-\frac{3}{8}\right) + \left(+\frac{7}{8}\right) + \left(-\frac{1}{8}\right);$

$\left(-\frac{1}{8}\right) + \left(+\frac{1}{2}\right) + \left(-\frac{1}{4}\right);$

в) $\left(-3\frac{1}{7}\right) + \left(+5\frac{3}{7}\right) + \left(-1\frac{4}{7}\right);$

$\left(-5\frac{5}{12}\right) + \left(-3\frac{1}{4}\right) + \left(+2\frac{2}{3}\right);$

г) $\left(-3\frac{1}{6}\right) + \left(-5\frac{2}{3}\right) + (+4,5);$

$(-2,5) + \left(+3\frac{2}{9}\right) + \left(-5\frac{1}{3}\right).$

91 Разкрийте скобите и пресметнете:

а) $-5\frac{1}{3} - \left(-7\frac{1}{4}\right); -5\frac{2}{7} - \left(-3\frac{1}{3}\right);$

$-7\frac{1}{3} - \left(-3\frac{2}{5}\right); -5\frac{2}{7} - \left(-8\frac{1}{3}\right);$

б) $-7\frac{3}{5} - \left(-2\frac{4}{5}\right); -3\frac{1}{7} - \left(-5\frac{1}{3}\right);$

$-7\frac{1}{3} - \left(+2\frac{1}{2}\right); -4\frac{3}{8} - \left(-5\frac{1}{2}\right).$

92 Пресметнете:

а) $-\frac{5}{6} + \frac{1}{6}; -\frac{2}{7} - \frac{3}{7};$

$-\frac{5}{8} - \frac{3}{8}; \frac{2}{9} - \frac{7}{9};$

б) $-\frac{1}{2} + \frac{1}{3}; -\frac{2}{3} - \frac{1}{4};$

$-\frac{3}{5} + \frac{1}{2}; \frac{2}{7} - \frac{5}{14};$

в) $-3\frac{1}{7} - 2\frac{2}{7}; -5\frac{3}{8} + 7\frac{5}{8};$

$-2\frac{2}{9} + 5\frac{1}{9}; -3\frac{5}{11} - 3\frac{7}{11};$

г) $-3\frac{1}{2} + 0,5; -8\frac{3}{7} + 5\frac{1}{3};$

$-4\frac{2}{9} - 5\frac{2}{3}; 7\frac{3}{8} - 10\frac{3}{4}.$

93 Пресметнете алгебричния сбор:

а) $8\frac{3}{7} - 5\frac{1}{3} - 7\frac{2}{7} + 8\frac{1}{3};$

$-3\frac{3}{5} + 2\frac{1}{3} - 7\frac{4}{5} + 8\frac{2}{3};$

б) $\frac{1}{2} - \frac{1}{3} - \frac{5}{6} + \frac{2}{3};$

$\frac{3}{4} - \frac{1}{2} - \frac{1}{4} - \frac{5}{8};$

в) $\frac{5}{12} - \frac{3}{4} + \frac{1}{3} - \frac{1}{2} - \frac{1}{6};$

$\frac{7}{12} - \frac{1}{2} - \frac{2}{3} + \frac{1}{4} + \frac{5}{6};$

г) $-\frac{1}{9} + \frac{2}{3} - \frac{1}{6} + \frac{1}{2} - \frac{7}{18};$

$\frac{5}{18} - \frac{2}{9} + \frac{5}{6} - \frac{1}{2} - \frac{1}{3}.$

94) Намерете x , ако:

а) $x + 2\frac{1}{3} = -1\frac{1}{2}$;

$x + 3\frac{2}{7} = -5\frac{2}{3}$;

б) $3\frac{2}{5} + x = -4,5$;

$-2\frac{1}{3} + x = 3\frac{2}{3}$;

в) $-20,8 - x = -12,5$;

$-2,3 - x = 5,3$;

г) $x - 5,9 = -11$;

$x - 5\frac{1}{5} = -8\frac{1}{6}$.

Разкрийте скобите и пресметнете:

95) а) $A = 5,6 - 4\frac{1}{3} + 3\frac{2}{7} + (14,4 + 5\frac{1}{3} - 8\frac{2}{7})$;

б) $B = 13,37 - 5\frac{5}{9} - 4\frac{5}{11} - (5,37 - 5\frac{5}{9} + 5\frac{6}{11})$;

в) $C = -(2,8 + 4\frac{5}{6} - 13,12) + (-7,2 + 9\frac{5}{6} + 26,88)$;

г) $D = -(15,63 - 3\frac{7}{8} + 13\frac{2}{3}) - (14,37 + 16\frac{1}{3} - 16\frac{1}{8})$.

96) а) $A = 109 - 5,8 + 7\frac{1}{3} + (-102 + 9,8 - 2\frac{2}{3})$;

б) $B = 3,9 - 12,25 - 8\frac{3}{7} - (-12,1 + 15,75 - 9\frac{5}{7})$;

в) $C = -(13,72 - 107,6 + 15\frac{3}{11}) + (-110,6 + 21\frac{8}{11} + 15,72)$;

г) $D = -(129 - 5,29 - 3\frac{5}{13}) - (18,29 - 209 + 5\frac{9}{13})$.

97) а) $A = 18 - (5 - 7,2 + 3\frac{1}{7}) + (-13 - 6,2 - 5\frac{6}{7})$;

б) $B = -13 - (5,4 - 3,12 + 8) + (-3,6 - 7,12 + 11)$;

в) $C = -31 - (-25,5 - (7,3 - 3,5 + 2))$;

г) $D = 23 - (3,8 - 0,5 - (2\frac{1}{5} + 6\frac{3}{10} - 3,5))$.

98) Като използвате, че $1,2 \cdot 2,3 \cdot 3,4 = 9,384$, пресметнете:

а) $-1,2 \cdot 2,3 \cdot 3,4$;

$1,2 \cdot (-2,3) \cdot 3,4$;

$1,2 \cdot 2,3 \cdot (-3,4)$;

б) $-1,2 \cdot (-2,3) \cdot 3,4$;

$-1,2 \cdot 2,3 \cdot (-3,4)$;

$1,2 \cdot (-2,3) \cdot (-3,4)$;

в) $-1,2 \cdot (-2,3) \cdot (-3,4)$.

99) Намерете числената стойност на израза

$A = 2 \cdot x \cdot y$, ако:

а) $x = 0,5$, $y = -\frac{2}{3}$,

б) $x = -2,5$, $y = 5$,

в) $x = -\frac{3}{4}$, $y = -\frac{2}{7}$,

г) $x = -1\frac{1}{3}$, $y = 2\frac{5}{8}$.

100) Пресметнете рационално:

а) $-15 \cdot 7,8 + 5 \cdot 7,8$;

$-18 \cdot (-3,12) + 8 \cdot (-3,12)$;

$-123 \cdot (-5,46) + 23 \cdot (-5,46)$;

$3,72 \cdot (-27) + 3,72 \cdot (-73)$;

б) $-20 \cdot 3,6 \cdot (-5) \cdot 0,1$;

$-25 \cdot 3,14 \cdot 4 \cdot (-2)$;

$-2\frac{1}{3} \cdot (-5) \cdot (-\frac{3}{7}) \cdot 1,4$;

$-5\frac{1}{3} \cdot (-2,7) \cdot (-\frac{3}{8}) \cdot \frac{1}{2}$.

101) Пресметнете стойността на израза

$A = 3 \cdot x - 2 \cdot y + 5$, ако:

а) $x = 2$, $y = 4$;

б) $x = -5$, $y = \frac{1}{2}$;

в) $x = -\frac{2}{3}$, $y = 2,5$;

г) $x = 2\frac{1}{3}$, $y = -3\frac{1}{2}$.

102) Без да пресмятате, сравнете с числото 0 произведенията:

$A = (-5,7) \cdot (-3,2) \cdot (-2\frac{1}{9}) \cdot (-0,03)$;

$B = 7,8 \cdot (-3,4) \cdot (-5,9) \cdot (-1\frac{1}{3})$;

$C = 3,9 \cdot (-5,7) \cdot 6,4 \cdot (-3,2) \cdot (-5\frac{2}{9})$;

$$D = -8,2 \cdot (-3,6) \cdot (-15) \cdot \left(-\frac{2}{9}\right) \cdot (-3,4) \cdot (-1).$$

103) Каго използвате, че $x^2 = x \cdot x$, намерете x^2 , ако:

а) $x = -8$;   б) $x = -0,3$;

в) $x = -\frac{2}{3}$;   г) $x = -1\frac{1}{6}$.

104) Каго използвате, че $x^3 = x \cdot x \cdot x$, намерете x^3 , ако:

а) $x = -1$;   б) $x = -2$;

в) $x = -\frac{1}{3}$;   г) $x = -\frac{2}{3}$.

105) Извършете делението:

а) $-13,5 : 2,7$; $-50,4 : 3,6$;

$-45 : (-2,5)$; $52,7 : (-17)$;

б) $-10,4 : \frac{1}{3}$; $-2,7 : \frac{3}{4}$;

$12,3 : \left(-\frac{3}{5}\right)$; $-18,6 : \left(-\frac{6}{7}\right)$;

в) $-3\frac{1}{4} : (-13)$; $-5\frac{1}{7} : (-18)$;

$-4\frac{2}{3} : 7$; $7\frac{1}{7} : (-50)$;

г) $-3\frac{1}{5} : \left(-1\frac{1}{7}\right)$; $-2\frac{1}{3} : \left(-1\frac{5}{9}\right)$;

$3\frac{2}{3} : (-2,2)$; $-5,4 : \frac{3}{7}$.

106) Пресметнете:

а) $-3,6 : 2 - 1,9$;

$3 : (-0,2) + 7,3$;

$-4,5 : (-0,5) - 11$;

$-2,7 : 9 + 1,8$;

б) $-\frac{1}{3} : \frac{1}{2} + \frac{2}{3}$;

$-\frac{1}{7} - \frac{4}{7} : 2$;

$-\frac{5}{6} - 2 : 12$;

$-\frac{3}{7} + 5 : 7$;

в) $-5,1 : 3 + 4,2 : (-2)$;

$-3 : 0,5 - 6 : \frac{1}{3}$;

$$-\frac{1}{3} : 2 - \frac{1}{2} : (-3);$$

$$-5\frac{1}{3} : (-8) + 7\frac{2}{7} : (-17).$$

107) Пресметнете рационално:

а) $-25 : 3 - 11 : 3$;

$-103 : 4 + 3 : 4$;

$-137 : (-25) - 63 : (-25)$;

$-15\frac{1}{7} : (-4,1) - 25\frac{6}{7} : (-4,1)$;

б) $-31 : 7 - 12 : 7 - 6 : 7$;

$-12,5 : (-15) - 14,3 : (-15) - 3,2 : (-15)$;

$-7\frac{3}{7} : (-6) + 17\frac{2}{7} : (-6) + 14\frac{1}{7} : (-6)$;

$-29\frac{3}{11} : (-11) - 30\frac{5}{11} : (-11) - 6\frac{3}{11} : (-11)$.

108) Съкратете дробите:

а) $\frac{-21}{56}$; $\frac{18}{-27}$; $\frac{-12}{15}$; $\frac{-63}{-42}$;

б) $\frac{-15}{105}$; $\frac{17}{-153}$; $\frac{-11}{132}$; $\frac{-13}{-182}$;

в) $\frac{-65}{85}$; $\frac{-78}{-114}$; $\frac{-37}{148}$; $\frac{26}{-104}$;

г) $\frac{24}{-104}$; $\frac{-35}{119}$; $\frac{-156}{-221}$; $\frac{221}{-323}$.

109) Намерете всички цели числа x , за които дробта е естествено число:

а) $\frac{18}{x}$;   б) $\frac{-15}{x}$;   в) $\frac{12}{x+1}$;   г) $\frac{10}{x+3}$.

110) Намерете всички цели числа x , за които дробта е цяло отрицателно число:

а) $\frac{12}{x}$;   б) $\frac{-18}{x}$;   в) $\frac{10}{x-2}$;   г) $\frac{15}{x+1}$.

111) Намерете всички цели числа x , за които дробта е цяло число:

а) $\frac{6}{x}$;   б) $\frac{8}{x}$;   в) $\frac{9}{x+1}$;   г) $\frac{4}{x-2}$.

Пресметнете:

112) а) $(-8 \cdot 5 - 12) : 2 + 5$;

$(-8 \cdot 7 - 14) : 5 - 14$;

- б) $(5 - 45 : 5) \cdot 7 - 18;$
 $(13 - 63 : 3) : 2 - 15;$
- в) $-105 : 3 - (-12 : 3 + 18);$
 $-235 : 5 - (207 : 3 - 208 : 4);$
- г) $-207 : 9 + 380 : (26 - 15 \cdot 3);$
 $(123 \cdot 3 - 2408 : 4) \cdot 2 + 466.$
- 113** а) $(-14 : 2 - 18) : (-7 \cdot 3 - 4);$
 $(-108 + 15 \cdot 3) : (21 \cdot 4 - 105);$
- б) $(7 \cdot 2 - 17) \cdot (14 : 2 - 18);$
 $(44 : 4 - 21) \cdot (7 \cdot 2 - 19);$
- в) $(-63 : 3 + 18) \cdot (-5 \cdot 7 + 31);$
 $(-105 : 5 + 8 \cdot 3) \cdot (-84 : 4 + 7 \cdot 3);$
- г) $(-15 \cdot 3 - 72 : 2) : (-7 \cdot 2 + 20 : 4);$
 $(-93 : 3 - 98 : 7) : (-91 : 7 - 90 : 45).$
- 114** а) $((15 - 7 \cdot 3) : 2 - 108) : (-37);$
 $((209 - 17 \cdot 7) : (-45) - 398) : (-20);$
- б) $(-307 - (5 \cdot 11 + 77) : 12) : (-6);$
 $(-123 : 3 - (-8 \cdot 4 - 12) : 11) \cdot (-3);$
- в) $-215 : 43 - (-17 \cdot 4 - (31 \cdot 5 - 18 \cdot 9));$
 $-189 : 27 - (-102 : 17 - (17 - 45 : 5) \cdot 2);$
- г) $-15 \cdot 9 - 145 : (-18 \cdot 5 - (-19 \cdot 3 - 28));$
 $-252 : (-21) - 5 \cdot (-207 : 23 - (15 - 325 : 13)).$
- 115** а) $\frac{5 \cdot (-2) - 8}{2 \cdot (-3) + 3};$
 $\frac{-3 \cdot 5 - 6}{-12 : 3 - 4};$
 $\frac{-30 : (-5) + 1}{(-7 \cdot (-3)) : 3};$
- б) $\frac{5 \cdot (-1,4) - 3}{-2 : 0,1 + 19};$
 $\frac{-3,6 : 2 - 5,2}{\frac{1}{2} - \frac{1}{3}};$
 $\frac{-4,2 : (-6) + 1,3}{(-28 : (-4)) \cdot 0,2};$

в) $\frac{-\frac{1}{2} - \frac{1}{3} \cdot \frac{3}{5}}{4 \cdot (-3) + 5};$
 $\frac{-5 \cdot 2 + 3 \cdot (-4)}{5 \cdot (-3) + 4};$
 $\frac{(-8 \cdot 2) : 4 + 20 : (-5)}{-\frac{1}{3} + \frac{2}{9} - 1};$
г) $\frac{-2\frac{1}{2} : (-5) - 3\frac{1}{3} \cdot 6}{4\frac{1}{5} \cdot \frac{5}{7} - 1};$
 $\frac{-7\frac{1}{2} \cdot \frac{2}{5} - 4\frac{1}{4} : (-17)}{3\frac{2}{5} : (-4\frac{1}{4}) - 2\frac{1}{5}};$
 $\frac{(-6\frac{2}{7} : 3\frac{1}{7}) : (-2) - 11}{(-4,2 \cdot 3) : 0,9 + 4}.$

- 116** Намерете числената стойност на израза $A = 5 \cdot x - 3 : x - 7$, ако:
- а) $x = -3;$ б) $x = -\frac{1}{5};$
в) $x = 0,2;$ г) $x = 6.$
- 117** Намерете числената стойност на израза $A = 2 \cdot x + 3 \cdot y - 5$, ако:
- а) $x = -2,$ $y = -3;$
б) $x = -1,5,$ $y = \frac{1}{3};$
в) $x = -3,5,$ $y = -1\frac{1}{3};$
г) $x = -3,$ $y = -2\frac{1}{3}.$
- 118** Намерете числената стойност на израза $A = -3 \cdot x + 2 \cdot y - 7$, ако:
- а) $x = 2,$ $y = 3;$
б) $x = -2,$ $y = -4;$
в) $x = 0,5,$ $y = -1,3;$
г) $x = -2\frac{1}{3},$ $y = -3,5.$
- 119** Намерете числената стойност на израза $A = -2 \cdot x + 3 \cdot y - 4$, ако:
- а) $x = 3,$ $y = 5;$

$$\begin{aligned} \text{б) } x &= -3, & y &= -4; \\ \text{в) } x &= -3,5, & y &= -1\frac{1}{3}; \\ \text{г) } x &= 2\frac{1}{3}, & y &= -1\frac{7}{9}. \end{aligned}$$

120 Намерете числената стойност на израза

$$A = \frac{1}{3} \cdot x - 3 \cdot y + 2, \text{ ако:}$$

$$\begin{aligned} \text{а) } x &= 6, & y &= -2; \\ \text{б) } x &= -9, & y &= 3; \\ \text{в) } x &= -6, & y &= -\frac{2}{3}; \\ \text{г) } x &= 1,5, & y &= -\frac{5}{6}. \end{aligned}$$

121 Намерете числената стойност на израза

$$A = \frac{2 \cdot x}{3} - 5 \cdot y - 7, \text{ ако:}$$

$$\begin{aligned} \text{а) } x &= 3, & y &= -2; \\ \text{б) } x &= 0,6, & y &= 1,3; \\ \text{в) } x &= -4,5, & y &= \frac{2}{3}; \\ \text{г) } x &= 4,5, & y &= \frac{5}{7}. \end{aligned}$$

122 Намерете числената стойност на израза

$$A = x \cdot x - 3 \cdot x + 5, \text{ ако:}$$

$$\begin{aligned} \text{а) } x &= 4; & \text{б) } x &= -3; \\ \text{в) } x &= \frac{1}{3}; & \text{г) } x &= -1\frac{1}{3}. \end{aligned}$$

123 Намерете числената стойност на израза

$$A = 2 \cdot |x| - x + 3, \text{ ако:}$$

$$\begin{aligned} \text{а) } x &= 5; & \text{б) } x &= -7; \\ \text{в) } x &= -2,3; & \text{г) } x &= -2\frac{1}{3}. \end{aligned}$$

124 Намерете числената стойност на израза

$$A = 2 \cdot |x| - 3 \cdot |y| - |x + y|, \text{ ако:}$$

$$\begin{aligned} \text{а) } x &= 5, & y &= 3; \\ \text{б) } x &= 2, & y &= -7; \\ \text{в) } x &= -4,2, & y &= 1,3; \\ \text{г) } x &= -5,67, & y &= 5,67. \end{aligned}$$

125 Намерете числената стойност на израза

$$A = |x - y| - 3 \cdot |x| + |y| : 2, \text{ ако:}$$

$$\begin{aligned} \text{а) } x &= 5, & y &= 8; \\ \text{б) } x &= -4, & y &= 1,2; \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{в) } x &= -2, & y &= -2; \\ \text{г) } x &= -7, & y &= 6. \end{aligned}$$

Намерете x , ако:

126 а) $42 : x + 5 = 6 \cdot (-2) + 3,$

$$63 : x - 2 = -5\frac{1}{3} \cdot 3 - 4;$$

б) $6\frac{2}{3} : x - 8 = -4,2 \cdot \frac{5}{7} - 3,$

$$70 : x + 8 = -16 : 2 - 5;$$

в) $(x - 5) : 2 = -10 : 2 - 3,$

$$(x + 2) : 3 = -14 : 2 - 5;$$

г) $(x : 2 + 5) \cdot \frac{1}{3} = -8 \cdot 2 + 3,$

$$(-9 : x - 5) \cdot \frac{1}{2} = -7 \cdot 2 + 10.$$

127 а) $(5\frac{1}{3} - x) : 2 = 7 \cdot (-2) - 8,$

$$(3\frac{1}{4} - x) \cdot 0,5 = -8 : 4 - 5;$$

б) $(10\frac{1}{3} + x) : 3 = -10 : 2 - 5,$

$$(5,5 + x) : 2 = -18 \cdot 0,5 - 5;$$

в) $(-52,5 : x + 5) \cdot 2 = -20,$

$$(-85 : x + 8) : 0,5 = -18;$$

г) $(48 : x + 7) : 0,25 = -20,$

$$(5 + 4\frac{2}{3} \cdot x) \cdot (-2) = 18.$$

128 Намислих едно число. Увеличих го с 18. Полученото число разделих с (-3) и получих (-4) . Кое число съм намислил?

129 Намислих едно число. От намисленото число извадих 24. Полученото число умножих с (-12) и получих произведението на числата (-27) и (-4) . Кое число съм намислил?

130 Намислих едно число. От 37 извадих намисленото число. Полученото число умножих с (-17) и получих (-204) . Кое число съм намислил?

131 Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система и изобразете

зете точките $A(2; 3)$ и $B(4; 3)$, $C(-4; 0)$ и $D(-4; -2)$.

а) Защо правата AB е успоредна на оста Ox ?

б) Защо правата CD е успоредна на оста Oy ?

в) Какво е взаимното положение на правите AB и CD ?

132 Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система. Означете точките $A(5; 0)$, $B(5; 3)$ и $C(0; 3)$. Намерете периметъра и лицето на четириъгълника $OABC$ (1 м. ед. = 1 деление).

133 Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система. Намерете лицето на $\triangle ABC$, ако:

а) $A(-1; 0)$, $B(4; 0)$, $C(1; 3)$;

б) $A(0; 0)$, $B(5; 0)$, $C(0; 4)$;

в) $A(-3; -1)$, $B(3; -1)$, $C(1; 2)$;

г) $A(-4; -2)$, $B(4; -2)$, $C(0; 4)$.

134 Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система Oxy . Означете точките $A(5,5; 0)$ и $B(0; 4)$. Намерете:

а) точките

C – симетрична на A относно началото O ,

D – симетрична на B относно началото O ;

б) лицето S на фигурата $ABCD$ (1 м. ед. = 1 деление).

135 Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система. Намерете лицето на $\triangle ABC$, ако:

а) $A(-3; -1)$, $B(4; 1)$ и $C(1; 4)$;

б) $A(-1; -3)$, $B(2; 2)$ и $C(-4; 3)$;

в) $A(-4; -2)$, $B(4; -3)$ и $C(1; 5)$;

г) $A(-5; -1)$, $B(-1; -4)$ и $C(3; 5)$.

136 Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система. Намерете лицето на четириъгълника $ABCD$, ако:

а) $A(-1; -4)$, $B(4; -2)$, $C(2; 3)$ и $D(-3; 1)$;

б) $A(-1; -4)$, $B(6; -2)$, $C(3; 5)$ и $D(-3; 3)$;

в) $A(0; -4)$, $B(6; -2)$, $C(5; 5)$ и $D(-3; 2)$;

г) $A(-5; -1)$, $B(2; -3)$, $C(4; 2)$ и $D(-1; 4)$.

137 Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система. Намерете лицето на петоъгълника $ABCDE$, ако:

а) $A(-5; -2)$, $B(2; -4)$, $C(4; 2)$, $D(-1; 6)$ и $E(-5; 2)$;

б) $A(-5; -1)$, $B(1; -3)$, $C(6; 1)$, $D(2; 5)$ и $E(-2; 5)$;

в) $A(1; -4)$, $B(3; -1)$, $C(3; 3)$, $D(-1; 5)$ и $E(-4; 2)$;

г) $A(-3; -4)$, $B(1; -4)$, $C(5; -1)$, $D(2; 4)$ и $E(-5; 2)$.

НИВО В ЗАДАЧИ ЗА СЪСТЕЗАНИЯ

138 Пресметнете

$$\frac{-19 - 5\frac{1}{5} \cdot \left(-2\frac{9}{13}\right)}{\frac{1}{5} - \frac{1}{6} - \frac{7}{30}} + 3 : \left(-\frac{1}{3}\right) - (-4)^2.$$

Решение:

$$\begin{aligned} & \frac{-19 - 5\frac{1}{5} \cdot \left(-2\frac{9}{13}\right)}{\frac{1}{5} - \frac{1}{6} - \frac{7}{30}} + 3 : \left(-\frac{1}{3}\right) - (-4)^2 = \\ & = \frac{-19 + \frac{26}{5} \cdot \frac{35}{13}}{\frac{6-5-7}{30}} + 3 \cdot (-3) - 16 = \\ & = \frac{-19 + 14}{-\frac{1}{5}} - 9 - 16 = \\ & = -5 : \left(-\frac{1}{5}\right) - 25 = \\ & = 25 - 25 = 0 \end{aligned}$$

139 Пресметнете стойността на израза

$$A = \frac{21}{40 - 0,2} - \frac{1\frac{1}{3} - 2,5}{1\frac{7}{9} - 1\frac{5}{6}} + \frac{\left(13\frac{1}{8} - 11,875\right) \cdot \left(-1\frac{3}{5}\right)}{0,625 : \left(-3\frac{1}{8}\right)}$$

Решение:

$$\begin{aligned} A &= \frac{21}{\frac{1}{40} - 0,2} - \frac{1\frac{1}{3} - 2,5}{1\frac{7}{9} - 1\frac{5}{6}} + \frac{\left(13\frac{1}{8} - 11,875\right) \cdot \left(-1\frac{3}{5}\right)}{0,625 : \left(-3\frac{1}{8}\right)} = \\ &= \frac{21}{\frac{1}{40} - \frac{1}{5}} - \frac{1\frac{1}{3} - 2\frac{1}{2}}{1\frac{14}{18} - 1\frac{15}{18}} + \frac{\left(13\frac{1}{8} - 11\frac{7}{8}\right) \cdot \left(-\frac{8}{5}\right)}{\frac{5}{8} \cdot \left(-\frac{8}{25}\right)} = \\ &= \frac{21}{-\frac{7}{40}} - \frac{1\frac{2}{6} - 2\frac{3}{6}}{-\frac{1}{18}} + \frac{\left(12\frac{9}{8} - 11\frac{7}{8}\right) \cdot \left(-\frac{8}{5}\right)}{-\frac{1}{5}} = \\ &= -120 - \frac{-1\frac{1}{6} + 1\frac{2}{8} \cdot \left(-\frac{8}{5}\right)}{-\frac{1}{18} - \frac{1}{5}} = \\ &= -120 - \frac{7}{6} : \frac{1}{18} + \frac{10}{8} \cdot \left(-\frac{8}{5}\right) = \\ &= -120 - 21 + 10 = \\ &= -141 + 10 = -131 \end{aligned}$$

140 Намерете x , ако

$$\left(7 - \frac{x-8}{2 : \left(\frac{1}{3} - \frac{1}{2}\right)}\right) \cdot 2\frac{1}{3} + 11 : 3 = -1.$$

Решение:

$$\left(7 - \frac{x-8}{2 : \left(\frac{1}{3} - \frac{1}{2}\right)}\right) \cdot 2\frac{1}{3} + 11 : 3 = -1$$

$$\left(7 - \frac{x-8}{2 : \left(-\frac{1}{6}\right)}\right) \cdot 2\frac{1}{3} + \frac{11}{3} = -1$$

$$\left(7 - \frac{x-8}{-12}\right) \cdot 2\frac{1}{3} = -1 - \frac{11}{3}$$

$$\left(7 + \frac{x-8}{12}\right) \cdot \frac{7}{3} = -\frac{14}{3}$$

$$7 + \frac{x-8}{12} = -\frac{14}{3} : \frac{7}{3}$$

$$7 + \frac{x-8}{12} = -2$$

$$\frac{x-8}{12} = -2 - 7$$

$$(x-8) : 12 = -9$$

$$x-8 = -9 \cdot 12$$

$$x-8 = -108$$

$$x = -108 + 8$$

$$x = -100$$

141 Намерете x , ако

$$\frac{(-7 : 2\frac{1}{3} - x : 2) : (-3) + 4}{-5 : \frac{1}{3} + 2\frac{1}{7} : \left(-1\frac{8}{7}\right)} = \left(-\frac{1}{2}\right) \cdot \left(-\frac{1}{2}\right) \cdot \left(-\frac{1}{2}\right).$$

Решение:

$$\frac{(-7 : 2\frac{1}{3} - x : 2) : (-3) + 4}{-5 : \frac{1}{3} + 2\frac{1}{7} : \left(-1\frac{8}{7}\right)} = \left(-\frac{1}{2}\right) \cdot \left(-\frac{1}{2}\right) \cdot \left(-\frac{1}{2}\right)$$

$$\frac{(-7 : \frac{7}{3} - x : 2) : (-3) + 4}{-15 + \frac{15}{7} : \left(-\frac{15}{7}\right)} = -\frac{1}{8}$$

$$\frac{(-3 - x : 2) : (-3) + 4}{-15 - 1} = -\frac{1}{8}$$

$$\frac{(-3 - x : 2) : (-3) + 4}{-16} = -\frac{1}{8}$$

$$(-3 - x : 2) : (-3) + 4 = -\frac{1}{8} \cdot (-16)$$

$$(-3 - x : 2) : (-3) + 4 = 2$$

$$(-3 - x : 2) : (-3) = 2 - 4$$

$$(-3 - x : 2) : (-3) = -2$$

$$-3 - x : 2 = -2 \cdot (-3)$$

$$-3 - x : 2 = 6$$

$$x : 2 = -3 - 6$$

$$x : 2 = -9$$

$$x = -9 \cdot 2$$

$$x = -18$$

Пресметнете стойността на числовите изрази:

142 а) $\left(\left(27 \frac{3}{10} - 13,4 \cdot 2 \right) : \left(-\frac{1}{8} \right) - 12 \right) \cdot 3$;

б) $\left(\left(18,3 \cdot 2 - 23 \frac{3}{5} \right) : \left(-3 \frac{1}{3} \right) + 3,8 \right) \cdot 66$;

в) $\left(-18 - 12 \cdot \left(5,7 \cdot \frac{1}{5} - 0,07 \cdot 2 \right) \right) \cdot 3$;

г) $-27 + 3 \cdot \left(15 - \left(7 \cdot 3 \frac{1}{5} - 12,4 \right) \right)$.

143 а) $\left(-12 + 2 \cdot \left(7 \frac{4}{5} - 3,3 \cdot 2 \right) \right) \cdot (5 - 4 \cdot 0,9)$;

б) $\left(27 + 13 \cdot \left(8,3 \cdot 2 - 15 \frac{3}{5} \right) \right) \cdot (-7 + 9 \cdot 0,6)$;

в) $\left(15,8 \cdot \left(-\frac{2}{5} \right) + 7 \cdot (8 \cdot 0,2 - 0,7) \right) \cdot \left(5 - 8 \cdot \frac{3}{5} \right)$;

г) $-88 + 7 \cdot \left(5 \cdot 1,6 - 4 \cdot \left(3 \cdot 1,5 - 4 \frac{1}{5} \right) \right)$.

144 а) $\left((13,4 \cdot 2 - 27,3) : \frac{1}{8} - 12 \right) : (-2)$;

б) $(9 : (-0,5) - 12 \cdot (5,7 : 5 - 2 \cdot 0,07)) : (-10)$;

в) $-27 + 3 \cdot \left(-5 : \left(-\frac{1}{3} \right) + \left(12,4 - 3 \frac{1}{5} \cdot 7 \right) \right)$;

г) $(9 \cdot 0,6 - 7) \cdot \left(-27 - 13 \cdot \left(8,3 \cdot 2 - 15 \frac{3}{5} \right) \right)$.

145 Намерете числената стойност на израза $A = (a : 3 + b : 5) \cdot 2,3 + 3,7$, ако:

а) $a = 12,6$, $b = -3 \frac{1}{2}$;

б) $a = 18,3$, $b = -4$;

в) $a = 21,3$, $b = -7 \frac{1}{2}$;

г) $a = 24,9$, $b = -12 \frac{1}{2}$.

146 Намерете числената стойност на израза $A = -27,5 - 2,5 \cdot (a : 3 + b)$, ако:

а) $a = 36,3$, $b = -7 \frac{1}{2}$;

б) $a = 42,9$, $b = -5,3$;

в) $a = 51,3$, $b = -7,1$;

г) $a = 123,6$, $b = -21,2$.

147 Намерете числената стойност на израза $A = -5 \cdot a + 2 \cdot (b : 5 - 3,7)$, ако:

а) $a = 7 \frac{1}{5}$, $b = 20 \frac{1}{2}$;

б) $a = 8 \frac{2}{5}$, $b = 23 \frac{1}{2}$;

в) $a = 10,62$, $b = 30 \frac{1}{2}$;

г) $a = 12 \frac{4}{5}$, $b = 32 \frac{1}{2}$.

148 Пресметнете стойността на израза

$$A = \frac{|x|}{x} + \frac{y}{|y|} - 3$$
, ако:

а) $x = 5$, $y = -3$;

б) $x = 3,7$, $y = 2 \frac{1}{3}$;

в) $x = -10 \frac{1}{3}$, $y = 20 \frac{1}{7}$;

г) $x = -103,17$, $y = -205,18$.

149 Пресметнете стойността на израза

$$A = \frac{|x|}{y} - \frac{|-y|}{x}$$
, ако:

а) $x = 4$, $y = 2$;

б) $x = -4$, $y = 2$;

в) $x = 4$, $y = -2$;

г) $x = -4$, $y = -2$.

150 Пресметнете стойността на израза

$$A = |x - 2| - |3 - y| + |y - x|$$
, ако:

а) $x = 3$, $y = 2$;

б) $x = -3$, $y = 5$;

в) $x = -4$, $y = -2$;

г) $x = 5,5$, $y = 5,5$.

Намерете x , ако:

151 а) $x : (-2) + 17,5 = -5 \frac{1}{3} \cdot 1 \frac{5}{16} + 7,5$;

б) $\left(-2 \frac{1}{7} \right) \cdot \left(-4 \frac{1}{5} \right) - x \cdot 2 = -3 \frac{1}{3} \cdot 2,4 - 3 \cdot 2 \frac{1}{3}$;

$$\text{в) } 2 \cdot x - 5 : \left(-1\frac{2}{3}\right) = 5 + 3 : (-0,5);$$

$$\text{г) } -3\frac{1}{3} \cdot 1,2 - 6 \cdot x = -3,25 \cdot 1\frac{3}{13} - 6.$$

$$\text{152 а) } (72 + 9 \cdot x) : 6 + 51 = -216 : (-4);$$

$$\text{б) } -31 : (-0,2) - (209 + 203 : x) : 60 = -38 : \left(-\frac{1}{4}\right);$$

$$\text{в) } \frac{3}{7} \cdot x + 0,4 : 1\frac{1}{5} = 8 : (-3);$$

$$\text{г) } \frac{5\frac{1}{3} : x + 2}{-19,4 : 2 - 0,3} = -15\frac{2}{3} + 4 : 0,25.$$

$$\text{153 а) } \left(x - \frac{2\frac{1}{3} \cdot \left(-3\frac{1}{7}\right) \cdot \left(-2\frac{2}{11}\right)}{1\frac{1}{9} \cdot \left(-1\frac{1}{8}\right) \cdot 1,6} \right) : \left(-\frac{1}{3}\right) = 6;$$

$$\text{б) } x : \frac{2 : \left(-\frac{1}{3}\right) + 5 : (-0,2) + 1}{-2\frac{1}{7} : (-15) + 9\frac{6}{7}} + 5 = -3.$$

154 Намерете x , ако

$$\frac{2014 : x - 20}{-8,4 \cdot 14\frac{2}{7}} : \frac{1 : 6 + 2,4}{36\frac{74}{75} - 15 \cdot 2,5} = -\frac{1}{5}.$$

155 Ако

$$\left(15 - x : \frac{3}{5}\right) \cdot 8 - 2\frac{3}{5} \cdot \left(-3\frac{1}{13}\right) = -32 \text{ и}$$

$$y = \left(\frac{1}{2} - 1\right) \cdot \left(\frac{1}{3} - 1\right) \cdot \left(\frac{1}{4} - 1\right) \cdots \left(\frac{1}{12} - 1\right),$$

намерете стойността на израза $A = \frac{|x|}{|y|} - x \cdot y$.

156 В правоъгълна координатна система Oxy са дадени точките $A(-2; -2)$ и $B(4; -4)$. Точката C е симетрична на точката A относно началото O на координатната система. Точката D е симетрична на точката C относно ординатната ос. Намерете лицето на четириъгълника $ABCD$ в квадратни мерни единици (1 м.ед. = 1 деление).

157 Върху квадратна мрежа начертайте правоъгълна координатна система Oxy . Означете точките $A(-6; -3)$, $C(12; 3)$ и

$E(0; 11)$. Точка B е симетрична на A относно ординатната ос. Точка F е симетрична на A относно абсцисната ос. Точка D е симетрична на B относно абсцисната ос. Точка Q е симетрична на C относно ординатната ос. Намерете лицето на фигурата $ABCDEFQ$ в квадратни мерни единици (1 м.ед. = 1 деление).

158 В правоъгълна координатна система Oxy са дадени точките $A(0; -8)$, $B(-6; -2)$, $C(-6; 2)$ и $D(-2; 6)$. Начертайте точките A_1, B_1, C_1 и D_1 , симетрични относно Oy съответно на A, B, C и D , и намерете лицето на фигурата $A_1B_1C_1D_1DCBA$ в квадратни мерни единици (1 м.ед. = 1 деление).

159 В правоъгълна координатна система Oxy са дадени точките $A(-7; -4)$, $B(-7; 2)$, $C(-3; 4)$ и $D(-1; 8)$. Начертайте точките A_1, B_1, C_1 и D_1 , симетрични съответно на A, B, C и D относно Oy , и намерете лицето на фигурата $ABCDD_1C_1B_1A_1$ в квадратни мерни единици (1 м.ед. = 1 деление).

160 В правоъгълна координатна система Oxy са дадени точките $A(x_A; y_A)$, $B(x_B; y_B)$, и $C(x_C; y_C)$. Ако $x_A = |-4|$, $y_A = -|-6|$; $x_B = 3 : 0,5$, $y_B = (-3)^3 : (-3)^2$; $x_C = 5 - (-9) : (-3)$, $y_C = 9 + 2 : (-0,5)$, намерете лицето на $\triangle ABC$ в квадратни мерни единици (1 м.ед. = 1 деление).